

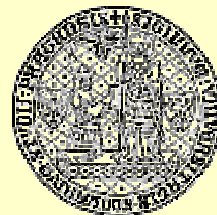
Konference: Potřebujeme profesní standardy učitelů odborných předmětů a odborného výcviku?

Kostelec nad Černými lesy, 6 – 7. 6. 2007

Standardy pro učitele odborných předmětů

Petr Byčkovský

Univerzita Karlova - Pedagogická fakulta

Druhy problémů

Allen Newell a Herbert Simon (1972)

rozlišili problémy na:

- dobře strukturované (well structured, PWS),
jasné zadání, jedno, nebo konečný počet řešení
- špatně strukturované (ill structured, PIS),
nedostatečně zadané, mají více řešení, ani o jednom z nich
nelze racionálně rozhodnout, zda je optimální

(A Human Problem Solving, 1972)

Název konference navozuje nestrukturovaný problém

Cíle

- Charakterizovat význam a funkci standardů ve vzdělávání žáků základních a středních škol v ČR a USA
- Uvést ukázky standardů pro učitele odborných předmětů z vybraných zemí

Obsah

- 1 Pojetí a funkce standardů pro žáky ZŠ a SŠ v České republice
- 2 Pojetí a funkce standardů pro žáky K – 12 v USA
- 3 Ukázky standardů a zkoušek pro učitele a odborných předmětů z USA a ze Slovenské republiky
- 4 Standardy: Pro a proti

1. Pojetí a funkce standardů pro žáky ZŠ a SŠ v České republice

Vzdělávací standardy (počínaje 1996) ...

konkrétně vymezené obligatorní požadavky kladené na žáky v určitých ročnících, nebo stupních školy; formulovány jako vědomosti, dovednosti, postoje a hodnoty ve vztahu k obsahu vzdělávání v jednotlivých předmětech

Pedagogické dokumenty:

- Standard základního vzdělávání (1996 – 2007)
- Standard vzdělávání ve čtyřletém gymnáziu (1996 - ?)
- Standard středoškolského odborného vzdělávání (1998 -)

1 Pojetí a funkce standardů pro žáky ZŠ a SŠ v ČR (pokr.)

Vzdělávací standardy ... považovány jako východisko pro tvorbu vzdělávacích programů a vodítko pro práci škol a učitelů.

V ČR se rozlišovaly standardy:

- cílové ... určující v jaké úrovni mají žáci dosahovat cílů vzdělávání v určitých věkových obdobích,
- evaluační ... představující měření testy a zjišťující, jak je stanovených požadavků (cílových standardů) dosaženo

(viz Skalková 2007)

Evaluační standardy byly často zaměňovány za soubory úloh tříděné podle jednotlivých cílových standardů.

1 Pojetí a funkce standardů pro žáky ZŠ a SŠ v ČR (pokr.)

Tvorba vzdělávacích standardů v ČR nebyla systémově propojena s tvorbou evaluačních nástrojů a stanovením výkonových kritérií

2 Pojetí a funkce standardů pro žáky K – 12 v USA

V USA ... standardy ve vzdělávání počínaje 1968, rozlišují se:

- **standardy obsahové** (content standards), ...vymezují co má žák vědět a umět dělat v jednotlivých předmětech a věkových obdobích,
- **standardy výkonové** (performance standards), ...vymezují oblasti požadované kvality výkonu vůči konkrétnímu nástroji zjišťování výsledků výuky pomocí hraničních skóreů
- **standardy příležitosti k učení** (opportunity to learning, OTL),
- ... vyjadřující požadavky na podmínky, které by na školách a ve třídách přispěly k co nejvyšším výsledkům studentů při učení.

2. Pojetí a funkce standardů pro žáky K – 12 v USA (pokr.)

Standards: celostátní (federální)

státní

obsahové standardy musí být uzákoněny

Funkce obsahových standardů:

- jasně vymezit co si studenti mají osvojit,
- zdůraznit myšlení a řešení autentických problémů,
- poskytnout východisko pro projektování, realizaci a hodnocení výuky,
- **navzájem propojit tvorbu standardů, evaluačních nástrojů a programů monitorování výsledků vzdělávání.**

3 Ukázky standardů a zkoušek pro učitele a odborných předmětů v USA a Slovenské republice

Licenční zkoušky pro učitele všeobecně vzdělávacích předmětů a předmětu Technická výchova: **System hodnocení PRAXIS**

PRAXIS I ... preprofesionální dovednosti (obecná gramotnost) čtení s porozuměním, matematika, psaní (gramatika a esej), 132 úloh, 3 hod. 40 min.

PRAXIS II ... Principy učení a vyučování, 36 úloh a analýza 4 situací, 2 hod. + předmětový test 50 – 100 úloh, 2 hod.

PRAXIS III ... hodnocení vyučování školenými posuzovateli

3 Ukázky standardů a zkoušek pro učitele a odborných předmětů v USA a Slovenské republice (pokr,)

Obsahové standardy pro učitele oborných předmětů

What Teachers Should Know and Be Able to Do

(National Board for Professional Teaching Standards, NBPTS 2002)

Založeny na pěti základních tézích:

- 1 Středem pozornosti učitele je student a jeho učení.
- 2 Učitel ovládá svůj předmět a způsoby, jak zprostředkovat jeho učivo studentům.
- 3 Učitelé zodpovídají za řízení a monitorování učení se studentů.
- 4 Učitelé využívají svých zkušeností k systematickému uvažování o své činnosti.
- 5 Učitelé jsou příslušníky učících se komunit.

3 Ukázky standardů a zkoušek pro učitele a odborných předmětů v USA a Slovenské republice (pokr,)

Návrh standardů pro absolventy DPS ve Slovenské republice

(Hrmo; Turek kdy?)

Základem šest standardů:

Absolvent DPS

1. kvalitně plánuje a připravuje vyučovací proces ve svých aprobačních předmětech,
2. efektivně vyučuje své aprobační předměty,
3. validně, reliabilně, objektivně a spravedlivě hodnotí své žáky,
4. věnuje se svým žákům i v době mimo výuku,
5. aktivně se podílí na zvyšování kvality práce školy,
6. systematicky reflektuje svoji práci učitele,

4 Standardy: Pro a proti

PRO:

- Mohou plnit funkci motivační, zpětnovazební a srovnávací.
- Mohou být východiskem pro spojení projektování výuky a hodnocení jejích výsledků.
- Sjednocují úsilí škol a učitelů o dosahování důležitých cílů,
- Jsou podkladem pro projektování přípravy učitelů.

PROTI:

- Příprava kvalitních standardů klade velké nároky na zdroje.
- S paralelní přípravou obsahových standardů a s nimi korespondujících evaluačních nástrojů nemáme zkušenosti.
- Učitelé se neradi podřizují normám a nechají se hodnotit.

???

Potřebujeme standardy pro učitele odborných
předmětů a odborného výcviku?

Děkuji za pozornost.